

Kitap Okuma Dersi Alan Hemşirelik Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları

Attitudes Towards Book Reading Habits Of Nursing Students Taking Book Reading Courses

Belgin ŞEN ATASAYAR*,

*Öğr. Gör. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, belginseatasayar@outlook.com, ORCID: 0000-0001-9680-7439

Öz

Araştırma kitap okuma dersi alan hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Orta Karadeniz’de yer alan bir fakültenin hemşirelik bölümünde, 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde seçmeli ‘Kitap Okuma’ dersini seçen 40 üçüncü sınıf hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde, normal dağılım göstermeyen iki grup arası karşılaştırmalarında Mann-Whitney U, üç ve üzeri grup karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Ayrıca tanımlayıcı istatistiklerden (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin yaş ortalaması 20.18 ± 1.70 ve %70’i kadındır. Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalaması eğitim öncesi 4.22 ± 0.591 iken, eğitim sonrası 4.36 ± 0.666 ’dır. Ders öncesi kitap okuma alışkanlığı olduğunu belirten öğrencilerin oranı %50 iken ders sonrası bu oran %67.5 olmuş, günde 50- 100 sayfa kitap okuduğunu belirten öğrencilerin oranı ders öncesi %2.5 iken, ders sonrası %10’a yükselmiştir. Kitap okuma alışkanlığının hemşirelik mesleğine katkı sağladığını düşünen öğrencilerin oranı ise ders öncesi %67.5 iken, ders sonrası %85 olmuştur. Araştırma sonuçlarına göre Kitap Okuma Dersi’nin, hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarına olumlu etki yaptığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kitap Okuma, Öğrenci, Hemşirelik Öğrencisi, Okuma Tutumu.

Abstract

The research was conducted to examine the attitudes of nursing students taking book reading courses towards book reading habits. The sample of the research consisted of 40 third-year nursing students who chose the elective 'Book Reading' course in the fall semester of 2021-2022 in the nursing department of a faculty located in the Central Black Sea Region. Personal Information Form and Attitude Scale on Book Reading Habits were used to collect data. In the analysis of the data, the Mann-Whitney U test was used for comparisons between two groups that did not show normal distribution, and the Kruskal Wallis test was used for comparisons of three or more groups. Additionally, descriptive statistics (number, percentage, mean, standard deviation) were used and $p < 0.05$ was accepted as the significance level. According to the research results; The average age of the students is 20.18 ± 1.70 and 70% are women. While the mean score of the Attitude Scale on Reading Habits was 4.22 ± 0.591 before the training, it was 4.36 ± 0.666 after the training. While the rate of students who stated that they had a habit of reading books before class was 50%, this rate increased to 67.5% after class, and the rate of students who stated that they read 50-100 pages of books per day increased from 2.5% before class to 10% after class. The rate of students who thought that the habit of reading books contributed to the nursing profession was 67.5% before the course and 85% after the course. According to the results of the research, it was determined that the Book Reading Lesson had a positive effect on nursing students' attitudes towards book reading habits.

Keywords: Book Reading, Student, Nursing Student, Reading Attitude.

Giriş

Okuma kavramı sadece metindeki sembollerin çözümlenmesi değil, aynı zamanda metnin içeriğinin ve mesajlarının anlaşılmasıdır. Okuma, insan zihninde yeni düşünceler oluşturan ve farklı gelişim aşamalarında oluşan bir süreçtir (Batur vd., 2010; Yılmaz ve Benli, 2010). Alışkanlık ise öğrenilen ve otomatik olarak gerçekleştirilebilen karakteristik bir davranış biçimidir. Alışkanlıklar düzenli faaliyetlerin sonucu olarak ortaya çıkarlar. Bir faaliyetin düzenli hale gelmesi için bireyin bu faaliyetin yararına inanması ve gerekli görmesi gerekmektedir (Ar ve Demir, 2013; Uysal vd., 2020; Yalman vd., 2013). Alışkanlıkların temeli çocukluk döneminde atılmakla birlikte, zevklerin ve gereksinimlerin değiştiği ergenlik döneminde de yeni alışkanlıklar kazanılmaktadır (Yılmaz vd., 2009).

Okumak bilgi edinmenin temel yoludur ve alışkanlık haline dönüştüğünde 'okuma alışkanlığı' kavramı oluşmaktadır. Okuma alışkanlığı, alışkanlık kavramının tanımlandığı biçimiyle; okumayı düzenli olarak tekrarlamak, kolaylıkla yapabilmek ve sürekli yapmayı ister durumda olmak demektir. Yani okuma alışkanlığı, bireyin bir gereksinim ve keyif kaynağı olarak görmesi neticesinde okuma eylemini hayat boyu, sürekli, düzenli ve eleştirel bir şekilde gerçekleştirmesidir (Odabaş vd., 2008; Yalman vd., 2013).

Üniversiteler her yaşta bireyi barındırmasının yanında, ağırlıklı olarak genç nüfusa sahip eğitim kurumlarıdır ve klasik olarak nitelikli insan gücü yetiştirme amacını taşımaktadır. Bunun yanı sıra araştırma yaparak bilgiyi üretme, yayma ve topluma önderlik etme gibi amaç ve özelliklere de sahiptirler. Böylece üniversiteler, gençlere yeni bir çevre ve yaşam tarzı sunmaktadır. Bu özellikleri ve fonksiyonları çerçevesinde gençleri yetiştiren üniversite kurumu, toplumun dinamizmini oluşturan ve önemli sorumluluklar taşıyan organizasyonlardır. Değişimlerin yaşandığı ve yeni alışkanlıkların kazanıldığı bu süre boyunca, doğru yaklaşımlarla ve müfredata eklenen okumayı keyifli hale getirecek derslerle okuma alışkanlığı da kazandırılabilir. (Arslan cd., 2009; Demir, 2015; Yılmaz vd., 2009). Üniversite döneminde, geleceğin hemşirelerine de kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalı, entelektüel açıdan gelişimleri desteklenmelidir. Bu gelişim bireysel olduğu kadar mesleki ilerleme açısından da önem taşımaktadır (Gökkuş ve Delican, 2016; Kartal vd., 2012; Özdil vd., 2016).

Bilgi ve teknoloji açısından gelişmiş olarak kabul edilen birçok ülkede, kitap okuma oranları oldukça yüksektir. Bu durum okumanın, toplumların gelişmişlik düzeyini gösteren faktörlerden biri olduğuna işaret etmektedir (Kartal vd., 2012; Yılmaz vd., 2009). Toplumumuzun da gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmesinde, üniversite düzeyinde eğitim alan bireylerin iyi birer okur olmaları önemli bir yer tutmaktadır. Okuma, bireyin entelektüel gelişimini sağlarken anlama gücünü ve empati yeteneğini de geliştirmektedir (Kartal vd., 2012; Kurulgan ve Çekerol, 2008). Okumanın yaşam boyu devam edecek bir alışkanlık haline getirilmesi eğitimin temel hedeflerindedir (Burgess vd., 2011).

Ülkemizde; öğrencilerin, üniversite öğrencilerinin ve öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik pek çok araştırma olmasına rağmen (Arı ve Demir, 2013; Batur vd., 2010; Bozpolat, 2010; Demir, 2015; Gökkuş ve Delican, 2016; Kalyoncu, 2013; Özbay vd., 2008; Uysal vd., 2020; Odabaş vd., 2008; Şengül Bircan, 2017; Ülper, 2011; Yalman vd., 2013; Yılmaz ve Benli, 2010), hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığını tespit etmeye yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır (Yılmaz Doğan 2011, Akçakaya vd., 2012, Kartal vd., 2012; Özkan vd., 2016). Bunun yanında kitap okumaya yönelik ders alan hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını irdeleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacı; kitap okuma dersi alan hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını incelemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, tek gruplu ön test son test tasarımı, yarı deneysel tiptedir. Yarı deneysel araştırma modelinde grup/gruplar belli değişkenler üzerinden eşleştirilmeye çalışılır. Seçkisiz (yansız) atama kullanılmaz. Yapılan eşleştirme grupların denk olduğunu göstermez. Fakat seçkisiz atamanın yapılmayacağı durumlarda iyi bir seçenektir (Kubilay vd., 2017).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Orta Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde öğrenim gören ve 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde seçmeli ders olarak okutulan Kitap Okuma Dersi'ni seçen 40 üçüncü sınıf hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Kitap Okuma Dersi; öğrencilerin okuma alışkanlıklarını geliştirmeyi, kendilerini ifade edebilme yeteneklerine katkıda bulunmayı ve sorgulayıcı bakış açısı kazanmalarını hedefleyen bir derstir. Ders kapsamında öğrenciler, Dünya klasikleri içinde yer alan kitapları okumakta, kitabın içeriğini tartışmaktadır. Bununla birlikte derste, kitabın yazarının hayatı ile ilgili de konuşulmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, dahil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 40 öğrenci ile çalışma tamamlanmış, evrenin tamamına ulaşılmıştır.

Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde hemşirelik bölümünde aktif olarak eğitime devam ediyor olmak,

Seçmeli ders havuzundan Kitap Okuma Dersi'ni seçmiş olmak,

Görsel ve/veya işitsel herhangi bir engele sahip olmamak,

Google form aracılığı ile anketi doldurabilmek için telefon, tablet veya bilgisayara sahip olmak.

Derse aktif katılım sağlayıp, lisans eğitim öğretim yönetmeliğinde belirtilen devamsızlık sınırını (Toplam ders saatinin %30'u) aşmamış olmak,

Her kitabın tartışıldığı derslerin en az birinde bulunmak,

Araştırmaya katılmayı kabul etmek.

Araştırmadan Dışlanma Kriterleri

Dahil edilme kriterlerine uymamak,

Ölçek formlarını eksik doldurmak.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan form, öğrencilerin tanıtıcı bilgilerini (üç soru) ve kitap okuma alışkanlığı ile ilgili düşüncelerini (sekiz soru) içeren toplam 11 sorudan oluşmaktadır (Akçakaya vd., 2012, Kartal vd., 2012; Özkan vd., 2016).

Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği: Ölçek, Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.88 olarak bulunmuş ve üniversite öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını ölçmek için güvenilir bir ölçek olduğu belirtilmiştir. Ölçekte 21'i olumlu, 9'u olumsuz olmak üzere toplam 30 madde bulunmaktadır. Ölçek sevgi (1, 3, 5, 6, 8, 16, 20), alışkanlık (2, 7, 18, 27), gereklilik (4, 9, 11, 13), istek (10, 12, 29), etki (14, 17, 25, 30) ve yarar (15, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28) başlıklarını taşıyan altı alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde ise; 30 madde için öğrencilerin ifadelerine karşılık gelen puanların toplanıp madde sayısına bölünmesi sonucunda elde edilmiştir. Ölçekte, olumlu ifadeli maddeler "tamamen katılıyorum" seçeneğinden başlayarak 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz ifadeli maddeler ters yönde işleyecek şekilde 1, 2, 3, 4, 5 olarak puanlanmıştır. Öğrencilerin alt ölçeklere ilişkin puanları ise, her bir alt ölçekte yer alan maddelerden elde edilen toplam puanın madde sayısına bölünmesi sonucu elde edilmiştir. Her bir alt ölçekten ve ölçeğin bütününden alınabilecek minimum puan 1 iken, maksimum puan 5'tir. Verilerin analizi aşamasında öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları, ölçekten aldıkları toplam puan ortalamaları esas alınarak değerlendirilmiştir (Gömleksiz, 2004). Bu çalışmanın Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.84 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya başlamadan önce öğrencilere araştırma konusu hakkında bilgi verilmiş, katılmaya gönüllü iseler Google formda ilgili alanı işaretlemeleri istenmiştir. Araştırmanın ön test verileri 11.02.2022 tarihinde öğrencilerden Google form aracılığıyla toplanmıştır. Ardından öğrencilere okunacak kitaplar tanıtılmış, dönemlik ders planı paylaşılmış ve 12 haftalık toplam 24 saat süren Kitap Okuma Dersi işlenmiştir. Derste okutulan ve öğrencilerle tartışılan kitaplar, dönem içinde öğrencilerin okuyup bitirebileceği, Dünya klasikleri içinde yer alan, güçlü metaforlara sahip, olay örgüsü iyi kurgulanmış eserler arasından seçilmiştir. Derslerin ardından 20.05.2022 tarihinde Google form aracılığıyla son test verileri toplanmıştır. Hem ön test hem de son test formlarının doldurulması ortalama 10- 15 dakika sürmüştür.

Tablo 1. Kitap Okuma Dersi 2021-2022 Eğitim Yılı Bahar Dönemi Ders Planı

Ders Planı	Tarih
Öğrencilerden ön test verilerinin toplanması ve okunacak kitapların tanıtılması,	11.02.2022
Nikolay Gogol'un hayatının konuşulması,	18.02.2022
Palto isimli uzun öykünün tartışılması,	25.02.2022
Palto isimli uzun öykünün tartışılması- 2,	04.03.2022
Franz Kafka'nın hayatı konuşulması,	11.03.2022
Dönüşüm isimli uzun öykünün tartışılması,	18.03.2022
Dönüşüm isimli uzun öykünün tartışılması- 2,	25.03.2022
Stefan Zweig'in hayatının konuşulması,	01.04.2022

Ara Sınav Haftası

Satranç isimli uzun öykünün tartışılması,	14.04.2022
Satranç isimli uzun öykünün tartışılması- 2,	22.04.2022
George Orwell'ın hayatının konuşulması,	29.04.2023
Hayvan Çiftliği isimli romanın tartışılması,	06.05.2022
Hayvan Çiftliği isimli romanın tartışılması- 2,	13.05.2022
Öğrencilerden son test verilerinin toplanması.	20.05.2022

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Science) 23.0 paket programında değerlendirilmiştir. Normal dağılıma uygunluk Shapiro-Wilk testi ile belirlenmiştir. Normal dağılım göstermeyen iki grup arası karşılaştırmalarında Mann-Whitney U, üç ve üzeri grup karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Ayrıca tanımlayıcı istatistiklerden (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın tek merkezde gerçekleştirilmiş olması ve örneklem grubunun azlığı araştırmanın sınırlılıklarıdır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesinde ilgili üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (26.03.2021 tarih ve 2021/285 karar no) izin alınmıştır. Çalışmaya başlamadan önce kurum izni alınmış, araştırmaya katılan öğrencilere çalışmanın konusu ve uygulama hakkında bilgi verilmiş ve Google form üzerinden bilgilendirilmiş onamları alınmıştır

Bulgular**Tablo 2. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri (n:40)**

Değişkenler	X±SS	Min. -Mak.
Yaş (yıl)	20.18±1.70	19-25
Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	28	70
Erkek	12	30
Yaşanan yer		
İl	33	82.5
İlçe	5	12.5
Köy	2	5
Kitap Okuma Dersini isteyerek seçme durumu		
Evet	25	62.5
Hayır	15	37.5
Ailede kitap okuyan birey varlığı		
Evet	15	37.5
Hayır	25	62.5

Ailede kitap okuyan bireyin kim olduğu

Baba	9	60
Kardeş	4	13.4
Anne	2	26.6

Tablo 1’de, araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.18 ± 1.70 olarak görülmektedir. Öğrencilerin çoğu (%82.5) ilde yaşadığını, %62.5’i Kitap Okuma dersini isteyerek seçtiğini belirtmiştir. Ailesinde kitap okuyan birey olduğunu belirten (%37.5) öğrencilerin, %60’ bu kişinin babası olduğunu söylemiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlığı ile İlgili Düşünceleri (n:40)

Değişkenler	Ders Öncesi		Ders Sonrası	
	n	%	n	%
Kitap okuma alışkanlığının varlığı				
Evet	20	50.0	27	67.5
Hayır	12	30.0	8	20
Kısmen	8	20	5	12.5
Kitap okuma sıklığı				
Günde 50- 100 sayfa	1	2.5	4	10
Haftada 50- 100 sayfa	10	25	16	40
Ayda 50- 100 sayfa	24	60	20	50
Yılda 50- 100 sayfa	5	12.5	0	0
Kitap okumanın fayda sağladığını düşünme durumu				
Evet	35	87.5	40	100
Hayır	5	12.5	0	0
Kitap okuma alışkanlığının hemşirelik mesleğine katkı sağladığını düşünme durumu				
Evet	25	62.5	34	85
Hayır	15	37.5	6	15
Hemşirelerin kitap okuduğunu düşünme durumu				
Evet	12	30	12	30
Hayır	28	70	28	70

Tablo 3’te görüldüğü gibi, ders öncesi kitap okuma alışkanlığı olduğunu belirten öğrencilerin oranı %50 iken ders sonrası %67.5 olmuştur. Kitap okuma sıklığını günde 50- 100 sayfa olarak belirten öğrencilerin oranı %2.5’ten %10’a yükselmiştir. Ders öncesi kitap okumanın fayda sağladığını düşünmeyen öğrenciler varken (%12.5), ders sonrası tüm öğrenciler (%100) kitap okumanın fayda sağladığını belirtmiştir. Ders öncesi öğrencilerin %62.5’i kitap okumanın hemşirelik mesleğine katkı sağladığını düşünürken, ders sonrası bu oran %85 olmuştur. Öğrencilerin hemşirelerin kitap okuduğunu düşünme durumları ise ders sonrası da ders öncesi ile aynı kalmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin Ön Test- Son Test KOAİTÖ Puan Ortalamalarının Dağılımı

Ölçek ve Alt Boyutları	X±SS		Ortanca		Çalışmanın Alt Ve Üst Değerleri
	Ders Öncesi	Ders Sonrası	Ders Öncesi	Ders Sonrası	
KOAİTÖ	4.22±0.591	4.36±0.666	4.25	4.50	4.11- 5.00
Sevgi Alt Boyutu	4.20±0.699	4.42±0.904	4.42	4.60	2.29- 5.00
Alışkanlık Alt Boyutu	3.80±0.440	4.33±0.155	4.00	4.55	1.80- 5.00
Gereklilik Alt Boyutu	3.20±0.180	3.80±0.133	4.00	4.00	2.00- 5.00
İstek Alt Boyutu	4.00±0.780	4.20±0.150	4.20	4.40	2.80- 5.00
Etki Alt Boyutu	4.22±0.740	4.26±0.130	4.35	4.35	2.50- 5.00
Yarar Alt Boyutu	4.00±0.182	4.41±0.751	4.25	4.60	2.60- 5.00

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin KOAİTÖ toplam puan ortalamaları ders öncesi 4.22±0.591 iken ders sonrası 4.36±0.666'ya yükselmiştir. Ölçeğin tüm alt boyutlarının da eğitim sonrası, eğitim öncesine göre puan ortalamalarında yükselme olmuştur. En büyük puan ortalaması artışı Alışkanlık Alt Boyutu (ders öncesi: 3.80±0.440, ders sonrası: 4.33±0.155), Gereklilik Alt Boyutu (ders öncesi: 3.20±0.180, ders sonrası: 3.80±0.133) ve Yarar Alt Boyutunda (ders öncesi: 4.00±0.182, ders sonrası: 4.41±0.751) olmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ile KOAİTÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	KOAİTÖ Ön Test X±SS	KOAİTÖ Son Test X±SS
	Yaş (yıl)	r= -0.051* p= 0.991
Cinsiyet	4.21±0.584	4.44±0.284
Kadın	3.80±0.619	3.80±0.451
Erkek	Z=-1.027 ^a	Z=-4.063 ^a
	p=0.020	p=0.000
Yaşanan yer		
İl	4.12 ±0.032	4.55 ±0.132
İlçe	3.80 ±0.555	3.80 ±0.041
Köy	4.00 ±0.015	3.80 ±0.151
	KW= 0.165 ^b p=0.550	KW=0.165 ^b p= 0.426
Kitap Okuma Dersini isteyerek seçme durumu		
Evet	4.21±0.088	4.00±0.566
Hayır	3.54±0.364	3.60±0.444
	Z=-1.057 ^a p=0.079	Z=-3.412 ^a p=0.008
Kitap okuma alışkanlığının varlığı		
Evet	3.90 ±0.022	4.27 ±0.222
Hayır	3.90 ±0.529	4.00 ±0.566

Kısmen	4.00 ±0.525	4.00 ±0.555
	KW=2.112 ^b	KW=1.696 ^b
	p=0.004	p=0.000
Kitap okuma sıklığı		
Günde 50- 100 sayfa	4.30 ±0.142	4.20 ±0.552
Haftada 50- 100 sayfa	4.00 ±0.533	4.00 ±0.623
Ayda 50- 100 sayfa	4.00 ±0.625	4.20 ±0.227
Yılda 50- 100 sayfa	3.90±0.575	3.90±0.544
	KW=2.032 ^b	KW=2.231 ^b
	p=0.000	p=0.043
Kitap okumanın fayda sağladığını düşünme durumu		
Evet		
Hayır	4.33±0.981	4.65±0.221
	3.71±0.093	3.80±0.055
	Z=-0.226 ^a	Z=-2.304 ^a
	p= 0.017	p=0.001
Ailede kitap okuyan birey varlığı		
Evet	4.20±0.664	4.00±0.111
Hayır	3.70±0.511	3.80±0.232
	Z=-2.206 ^a	Z=-1.222 ^a
	p= 0.000	p= 0.227
Ailede kitap okuyan bireyin kim olduğu		
Baba	4.20 ±0.011	4.00 ±0.430
Kardeş	4.00 ±0.563	4.30 ±0.387
Anne	4.00 ±0.608	4.00 ±0.521
	KW=1.322 ^b	KW=2.334 ^b
	p=0.625	p=0.064
Kitap okuma alışkanlığının hemşirelik mesleğine katkı sağladığını düşünme durumu		
Evet	4.07±0.013	4.23±0.652
Hayır	4.00±0.379	4.00±0.432
	Z=-1.108 ^a	Z=-2.188 ^a
	p=0.227	p=0.007
Hemşirelerin kitap okuma alışkanlığı olduğunu düşünme durumu		
Evet		
Hayır	3.90±0.222	3.90±0.511
	4.11±0.444	4.00±0.322
	Z=-1.122 ^a	Z=-1.107 ^a
	p=0.231	p=0.627

Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile KOAİTÖ puan ortalamalarının karşılaştırıldığı Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile yaşları arasında hem ders öncesi ($r=-0.051$) hem de ders sonrası ($r=-0.066$) anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Aynı Öğrencilerin cinsiyeti (ders öncesi: $p=0.020$, ders sonrası: $p=0.000$), kitap okuma alışkanlığının varlığı (ders öncesi: $p=0.004$, ders sonrası: $p=0.000$), kitap okuma sıklığı (ders öncesi: $p=0.000$, ders sonrası: $p=0.043$), ve kitap okumanın fayda sağladığını düşünme durumu ile (ders öncesi: $p=0.017$, ders sonrası: $p=0.001$) kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları arasında hem ders öncesi hem de ders sonrası anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunların yanında ailede kitap okuyan birey varlığı ile öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumları arasında ders öncesi anlamlı bir ilişki varken ($p=0.000$) ders sonrası anlamlı bir ilişki yoktur. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığının hemşirelik mesleğine katkı sağladığını düşünme durumu ile kitap okumaya yönelik tutumları arasında ders öncesi anlamlı bir ilişki yokken, ders sonrası anlamlı bir ilişki olduğu ($p=0.007$) görülmüştür. Yaşanan yer, ailede kitap okuyan bireyin kim olduğu ve hemşirelerin kitap okuma alışkanlığı olduğunu düşünme durumu ile öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumları arasında ders öncesi ve ders sonrası anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($p<0.05$).

Sonuç ve Öneriler

Kitap okuma dersi alan hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını incelemek amacıyla yapılan bu çalışmanın verileri doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

KOAİTÖ puan ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin ders öncesi okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının olumlu olduğu (4.22 ± 0.591) ancak dersten sonra bu oranın daha da yükseldiği (4.36 ± 0.666) görülmüştür. Kitap Okuma dersini isteyerek seçtiğini söyleyen öğrencilerin oranının %67.5 olması, kitap okuma alışkanlığı kazanmak ya da sürdürmek ile ilgili bir eğilimleri olduğunu göstermektedir denebilir. Aynı ölçeğin kullanıldığı ve üniversite öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığının incelendiği başka çalışmalarda öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumları olumludur (Gökkuş ve Delican, 2016; Kalyoncu, 2013; Uysal vd., 2020). Hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının incelendiği bir çalışmada da hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma tutumları olumlu olarak bulunmuştur (Doğan Yılmaz, 2010). Ölçeğin alt boyut puanları incelendiğinde, öğrencilerin kitap okumayı gerekli görme durumları hem ders öncesi (3.20 ± 0.180) hem de ders sonrası (3.80 ± 0.133) diğer ölçek alt boyutlarına göre daha düşüktür. Benzer çalışmalarda da gereklilik alt boyut puan ortalaması diğer alt boyutlara oranlara düşüktür (Gökkuş ve Delican, 2016; Yılmaz Doğan, 2011). Bu durum, öğrencilerin üniversite eğitimleri sırasında değişen çevre ve artan sorumluluklar neticesinde ders kitapları dışındaki okumalara zaman ayırmak istememelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin yaşları ile KOAİTÖ puan ortalamaları arasında hem ders öncesi hem de ders sonrası anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Türkçe öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının incelendiği bir araştırmada da sınıf düzeyi ile okuma alışkanlığına yönelik tutum arasında bir ilişki olmadığı bulunmuştur (Özbay vd., 2008). Kitap okuma alışkanlığının her yaşta kazanılabildiği düşünülmektedir. Öğrencilerin yaşadığı yer ile kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları arasında hem ders öncesi hem de ders sonrası anlamlı bir ilişki yoktur. Günümüzde internet ve bilgisayar teknolojisi sayesinde okunacak kitaplara ulaşımın mekandan bağımsız olması bu durumun nedeni olabilir.

Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarında hem ders öncesi hem de ders sonrası kız öğrenciler lehine anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu gösteren pek çok çalışma mevcuttur (Akçakaya vd., 2012; Arı ve Demir, 2013; Bozpolat, 2010; Batur vd., 2010; Gökkuş ve Delican, 2016; Uysal vd., 2020). Bu durumun, her iki cinsiyetteki öğrencilerin dahil oldukları farklı sosyal çevreden ve gündelik alışkanlıklarındaki farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada kitap okuma alışkanlığı olduğunu belirten öğrencilerin oranı dersten önce %50 iken dersten sonra %67.5 olmuştur. Bunun yanında hem günlük hem de haftalık 50-100 sayfa kitap okuduğunu belirten öğrencilerin oranı bu sayıların altında kalmıştır. Okumanın alışkanlık olarak nitelendirilebilmesi için bir plan dahilinde, sürekliliği olan bir eylem olması gerekmektedir (Demir, 2015). Araştırmaya katılan öğrenciler kendi kişilik özellikleri ve ders yoğunluklarına göre okuma sıklıklarını ayarlamaktadırlar denebilir. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile kitap okuma alışkanlığı olma durumu ve kitap okuma sıklığı arasında, hem dersten önce hem de dersten sonra anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Kitap okuma alışkanlığı olduğunu belirten öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumları daha olumludur. Aynı zamanda günde 50- 100 sayfa kitap okuduğunu belirten öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumları diğerlerinden daha olumludur. Kitap okumayı alışkanlık haline getirme oranı ve okuma sıklığı ile birlikte kitap okumaya yönelik olumlu tutumun da artması beklenen bir sonuçtur. Toplumdaki bireyleri yönlendirecek ve toplumun gelişiminde rol oynayacak olan üniversite öğrencilerinin, sadece ders çalışan değil aynı zamanda kitap okumayı alışkanlık haline getirmiş bireyler olması gerekmektedir (Gökkuş ve Delican, 2016; Ülper, 2011).

Araştırmada yer alan öğrencilerin %37.5'i ailesinde kitap okuyan bir kişinin olduğunu belirtmiştir. Bu durum ile öğrencilerin kitap okumaya yönelik tutumları arasında ders öncesi anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ders sonrası ise öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları artmasına rağmen, kitap okuma tutumları ile ailede kitap okuyan birey varlığı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Birey yaşadığı çevresinden, anne ve babasından, öğretmenlerinden etkilenir. Alışkanlıkların elde edilmesi ve sürdürülmesinde bu kişiler oldukça etkin rol oynar (Burgess vd., 2011; Ülper, 2011). Kitap okuma dersinden önce öğrenciler aile bireylerini örnek alıyorken, dersten sonra okuma alışkanlıklarına öğretim elemanı desteği ile yön vermişlerdir denebilir.

Öğrencilerin kitap okumanın fayda sağladığını düşünme durumu ile kitap okumaya yönelik tutumları arasında hem ders öncesi hem de ders sonrası anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alışkanlık oluşurken çevrenin etkisinin yanında yapılan eylemin kişiye fayda sağladığını düşünme durumu da yer almaktadır. Bir eyleme karşı geliştirilen olumlu tutum onun alışkanlık haline dönüşmesine yardımcı olacaktır (Şengül Bircan, 2017; Yılmaz ve Benli, 2010). Öğrencilerin dersten önce de okuma eylemini faydalı gördükleri ancak ders sırasında okumaya ayrılan planlı zamanın alışkanlık geliştirmelerinde de etkili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin dersi isteyerek seçme durumu ile kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları arasında ders öncesi anlamlı bir ilişki varken, ders sonrası anlamlı bir ilişki yoktur. Bu durumun ders boyunca kitap okuma alışkanlığına yönelik olumlu tutumun tüm öğrencilerde gelişmesi ve dersi isteyerek seçmenin başlangıçta olduğu gibi etkili bir faktör olmaktan çıkması ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile kitap okumanın hemşirelik mesleğine yarar sağladığını düşünme durumları arasında ders öncesi anlamlı bir ilişki yokken ders sonrası anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Hemşirelik mesleği her profesyonel disiplin gibi okumayı ve güncel bilgiyi takip etmeyi gerektirmektedir (Frank, 2015; Özkan vd., 2016). Bunun yanında okuma alışkanlığı kazanmakta sadece mesleki bilgi edinmek amaçlanmamaktadır. Çünkü okuma alışkanlığı edinmiş bir hemşirelik öğrencisi ve hemşire, entelektüel yönünü ve problem çözüme becerisini geliştirebilecek, bilgi biriktirebilecek ve mevcut bilgileri doğru bir biçimde yorumlayabilecektir (Gökkuş ve Delican, 2016; Frank, 2015; Kartal vd., 2012; Özdil vd., 2016). Ders sonrası öğrencilerin bu gerekliliğin farkında olmaları sevindiricidir. Öğrenciler hemşirelik üçüncü sınıfı bitirmek üzere ve mezun olup hemşirelik mesleğini yapmak için bir seneleri kalmıştır. Özellikle saha uygulamalarında hastalarla ve diğer bireylerle iletişim kurmuş, öğrenci hemşire olarak görev yapmışlardır. Kitap okuma dersi aldıkları süre boyunca, bu uygulamalar sırasında olaylara bakış açılarının değişmeye başladığını ve analiz yeteneklerinin arttığını fark etmiş olabilirler. Kitap okumanın hemşirelik mesleğine katkıda bulunduğunu belirten öğrencilerin aynı zamanda son testte kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumu ölçmek amacıyla geliştirilmiş ölçekten (KOAİTÖ) aldıkları puan ortalamaları da artmıştır ve öğrenci hemşire olarak, okuma alışkanlığına yönelik olumlu tutum geliştirdikleri söylenebilir. Ancak öğrencilerin, hemşirelerin kitap okuduğunu düşünme durumu ders öncesi ve sonrası düşük bulunmuştur. Aynı zamanda öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile hemşirelerin kitap okuduğunu düşünme durumları arasında ders öncesi ve ders sonrası anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Özellikle akademisyen hemşirelerin; hemşirelik öğrencilerine müfredat doğrultusunda standart uygulamaları ve hemşirelik mesleğine yönelik bilgi ve becerileri kazandırırken, aynı zamanda onları toplum gereksinimlerine yanıt verebilen, karşılına çıkan yeni durumları sorgulayabilen hemşireler olarak yetiştirme sorumlulukları vardır (Frank, 2015). Bu bağlamda hemşirelik eğitiminden başlayarak tüm hemşirelere kitap okuma alışkanlığı kazandırılmasının hem mesleki hem de entelektüel olarak fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla hemşirelik ders müfredatına kitap okuma alışkanlığına katkı sağlayacak ve geliştirecek dersler eklenmesi, akademisyen hemşirelerin bu konuya dikkatinin çekilmesi ve öğrencileri kitap okumaya teşvik edecek etkinliklerin düzenlenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Akçakaya, M., Demir, T., Gündoğan, S., Işık, A., Şenol, R., Türksöy, İ., Yeşilyaprak, N., Keçeci, A., Çelik, S. ve Akkaş, Ö. A. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları: Bir sağlık yüksekokulu örneği. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 20(2), 120-128.
- Arı, E., ve Demir, M. K. (2013). İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1(1), 116-128.
- Arslan, Y., Çelik, Z. ve Çelik, E. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26, 113-124.
- Batur, Z., Gülveren, H ve Bek, H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: uşak eğitim fakültesi örneği. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (3)1, 32-49.
- Bozpolat, E. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks, 2(1), 411-428.
- Burgess, S., Sargent, S., Smith, M., Hill, N., ve Morrison, S. (2011). Teachers' leisure reading habits and knowledge of children's books: Do they relate to the teaching practices of elementary school teachers?. Reading Improvements, 48(2), 88-112.
- Demir, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Tutum ve Alışkanlıkları Üzerine Bir Değerlendirme. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, (4):4, 1657-1671.
- Doğan Yılmaz, E. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri ve Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 36-40.
- Frank, B. (2015). The process of becoming a nurse educator. In: Oermann MH, Ed Teaching in Nursing and Role of the Educator. New York: Springer Publishing Company..
- Gökkuş, İ. ve Delican, B. (2016). Sınıf Öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ve okuma alışkanlığına ilişkin tutumları. Cumhuriyet International Journal of Education, 5(1), 10-28.

- Gömleksiz, M. N. (2004). Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(2), 185-195.
- Kalyoncu, R. (2013). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 12(45), 281-289.
- Kartal, A., Çınar Özen, İ. ve Ağgön, B. (2012). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi, 1(1), 1-9.
- Kubilay, G., Emiroğlu, O. N., Baybuğa M. S., Örsal Ö. ve Kesgin M. T. (2017). Sağlık Bilimlerinde epidemiyoloji. Göktuğ Basın Yayın ve Dağıtım, Amasya.
- Kurulan, M. ve Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane alışkanlıkları üzerine bir araştırma. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 237-258.
- Odabaş, H., Odabaş, Z., Y. ve Polat, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. Bilgi Dünyası, 9(2), 431-465.
- Özbay, M., Bağcı, H. ve Uyar, Y. (2008). Türkçe öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(15), 117-136.
- Özkan, Ö. , Özdil, K. ve Büyüksoy, G. D. B. (2016). Hemşirelikte okuyucu sorumluluğu taşımak ve nitelikli okuyucu olmak. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 32(1), 156-172.
- Şengül Bircan, T. (2017). Tarih öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir inceleme. Zeitschrift Für Fie Welt Der Türken / Journal of Worl of Turks, 9(1), 25-40.
- Uysal, E. Z., Özkaya, P.G. ve Coşkun, M. V. (2020). Türkçe öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıkları ile Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, 14(31), 224-240.
- Ülper, H. (2011). Öğrencilerin, okumaya isteklendirici etmenlerle karşılaşma durumu: Öğretmen, aile, arkadaş ve kitap boyutları üzerinden bir araştırma. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 30, 221-237.
- Yalman, M., Özkan, E. ve Kutluca, T. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları üzerine betimsel bir araştırma: Dicle Üniversitesi örneği Bilgi Dünyası,14(2), 291-305.
- Yılmaz, B., Köse, E. ve Korkut, Ş. (2009). Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma Türk Kütüphaneciliği, 23(1), 22-51.
- Yılmaz Doğan, E. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları. Yayınlanmamış doktora tezi. H. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, M. ve Benli, N. (2010). Sınıf öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 281- 291.